

Programowanie dynamiczne – algorytm

Zad. 1

Wykonaj przyrównanie globalne dwóch sekwencji DNA (na [wydruku](#)) przy pomocy algorytmu Needlemana-Wunscha.

Przyjmij poniższy system punktacji:

- dopasowanie/zgodność (*match*): +3
- niedopasowanie/niezgodność (*mismatch*): -1
- kara za przerwę (*gap penalty*): -2

W odpowiedzi podaj uzyskane dopasowania oraz wartości ich punktacji.

Zad. 2

Wykonaj przyrównanie lokalne sekwencji z poprzedniego zadania (ten sam system punktacji) przy pomocy algorytmu Smitha-Watermana. W odpowiedzi podaj uzyskane dopasowanie oraz wartość jego punktacji.

Przyrównanie sekwencji - podstawowe informacje

Zad. 3

Poniżej znajduje się przyrównanie dwóch sekwencji DNA w dwóch formach zapisu. Odpowiedz na pytania.

dna1	GA-TACTA-	dna1	GA-TACTA-
	.	dna2	GATTTC-AA
dna2	GATTTC-AA		

1. Ile wynosi długość przyrównania?
2. Na ilu pozycjach przyrównania nukleotydy są dopasowane (*match*)?
3. Ile wynosi procent identyczności przyrównanych sekwencji?
4. Ile wynosi wartość punktacji (*score*) przyrównania sekwencji? Przyjmij poniższy system punktacji:
  - *match*: 2
  - *mismatch*: -1
  - *gap*: -2

Zad. 4

Poniżej znajduje się przyrównanie dwóch sekwencji białkowych w dwóch formach zapisu. Odpowiedz na pytania.

s1	MSSEATGEW	s1	MSSEATGEW
	. : :	s2	MSKQISG-W
s2	MSKQISG-W		

1. Ile wynosi procent identyczności przyrównywanych sekwencji?
2. Punktacja dopasowania/niedopasowania każdego aminokwasu zależy od użytej macierzy substytucji. Najczęściej używa się macierzy BLOSUM62 (<https://ftp.ncbi.nlm.nih.gov/blast/matrices/BLOSUM62>). Ile wynosi wartość punktacji w tej macierzy dla:
  - dopasowania M-M
  - niedopasowania E:Q
  - niedopasowania S.K
  - niedopasowania A.I?
3. Ile wynosi procent podobieństwa przyrównywanych sekwencji?
Procent podobieństwa sekwencji aminokwasowych jest zawsze większy lub równy od procentu identyczności. Podobieństwo, oprócz identycznych reszt aminokwasowych, uwzględnia również substytucje aminokwasów podobnych (tj. takie substytucje aminokwasów, które są dodatnio punktowane w użytej macierzy substytucji, w tym przypadku macierzy BLOSUM62). W przypadku sekwencji nukleotydowych podobieństwo jest tym samym co identyczność.
4. Podaj wartość *score* całego przyrównania przy zastosowaniu macierzy BLOSUM62 i kary za przerwę: -10.

Programy on-line: Needle i Water

Zad. 5

W pliku <http://combio.pl/files/insulin.fasta> znajduje się sekwencja genomowa genu insuliny oraz sekwencja kodująca tego genu (CDS, *coding sequence*). Korzystając z internetowej wersji programów needle i water (<http://www.ebi.ac.uk/Tools/psa/>) wykonaj - w dwóch kartach przeglądarki - przyrównanie tych sekwencji. Ustaw typ porównywanych sekwencji (*Enter a pair of*) jako DNA. Umieść pierwszą sekwencję w formacie FASTA w pierwszym oknie i drugą sekwencję w drugim oknie. Wykonaj przyrównanie.

1. Z ilu egzonów składa się badany gen insuliny?
2. Podaj pozycję początku i końca egzonów w sekwencji genomowej.
3. Dlaczego procent identyczności przyrównania w programie needle jest niższy niż w water?

Zad. 6

W bazie UniProt znajdź rekord acylfosfatazy u: człowieka (ID: P14621), *Escherichia coli* (ID: P0AB65) oraz *Salmonella sp.* (ID: A0A3D1C3E6). Wykorzystując program needle wykonaj przyrównanie następujących par sekwencji:

- *Escherichia coli* : *Salmonella sp.*
- *Escherichia coli* : człowiek

1. Które przyrównanie odznacza się wyższym poziomem podobieństwa sekwencji i ile wynosi?
2. Czy wynik przyrównań jest zgodny z Twoimi oczekiwaniami na temat mutacji sekwencji?
3. Podaj kilkuaminokwasowy fragment sekwencji najbardziej zachowany w trzech analizowanych sekwencjach.
- Jaka może być przyczyna zachowania tego fragmentu?
4. Jaka macierz substytucji aminokwasowych została użyta w tych przyrównaniach?

Programy lokalne: needle i water

Zad. 7

W dwóch plikach znajdują się dwie sekwencje proteazy serynowych: z *Bacillus lentus*

(http://www.combio.pl/files/protease_bacillus.fasta) i człowieka (http://www.combio.pl/files/protease_human.fasta). Pobierz oba pliki i wykonaj przyrównanie tych sekwencji używając lokalnie zainstalowanego programu water. Wyświetl pomoc tego programu (np. `water -h`) i uruchom go, aby przekazać wszystkie argumenty w jednym poleceniu.

1. Ponownie przyrównaj te sekwencje programem water, tym razem zmniejszając karę za otwarcie przerwy = 1. W jaki sposób zmniejszenie kar za otwarcie przerw wpłynęło na to dopasowanie?
2. Wykonaj przyrównanie jak w poprzednim punkcie zwiększając kary za stosowanie przerw: otwarcie przerwy = 25, wydłużenie przerwy = `5`. W jaki sposób zwiększenie kar za stosowanie przerw wpłynęło na to dopasowanie?
3. Jak nazywa się model karania za przerwy przyjmujący dwa parametry: otwarcie i wydłużenie przerwy? Wskazówka: https://en.wikipedia.org/wiki/Gap_penalty#Types.
4. Jak nazywa się model karania za przerwy, który używałeś/aś w zadaniach 1-3?

Zad. 8

Wykonaj przyrównanie sekwencji z poprzedniego zadania za pomocą programu needle. Następnie wykonaj kolejne przyrównanie tym razem dodając do polecenia przełącznik `-endweight`.

1. Na czym polega różnica między dwoma otrzymanymi przyrównaniami?
2. Które z przyrównań nazwał(a)byś semi-globalnym?